

การเปิดรับ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อมวลชนของผู้สูงอายุไทย

นาง พรเพ็ญ พยัคฆาภรณ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-633-328-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

MASS MEDIA EXPOSURE, USE AND GRATIFICATION OF THE THAI ELDERLY

Mrs. Pornpen Payakkaporn

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Public Relations

Graduate School

Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-633-328-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การเปิดรับ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อมวลชน
ของผู้สูงอายุไทย

โดย นางพรเพ็ญ พยัคฆาภรณ์

ภาควิชา การประชาสัมพันธ์

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ประมะ สตะเวทิน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ ฤงสูววรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ธนวดี บุญสีอ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประมะ สตะเวทิน)

..... กรรมการ
(ดร. วิเชียร เกตุสิงห์)

พรเพ็ญ พักษณ์ภรณ์ : การเปิดรับสื่อ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อมวลชนของ
ผู้สูงอายุไทย (MASS MEDIA EXPOSURE, USE AND GRATIFICATION OF THE THAI ELDERLY)
อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ประมะ สตะเวทิน, 113 หน้า. ISBN 974-633-328-3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การเปิดรับสื่อมวลชน การใช้ประโยชน์จากสิ่งที่ได้รับ
จากสื่อมวลชนและความพึงพอใจของผู้สูงอายุจากการเปิดรับสื่อมวลชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามี
จำนวนทั้งสิ้น 500 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล
กระทำโดยการแจกแจงความถี่, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, t-test, การวิเคราะห์ความแปรปรวน และการหาค่า
สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ซึ่งประมวลผลโดยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้สูงอายุทั้งหญิงและชายส่วนใหญ่เปิดรับสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ทุกวัน โดยอ่านที่
บ้านพักของตนเอง จะอ่านเมื่อมีเวลาว่าง หนังสือพิมพ์รายวันที่นิยมอ่านมากที่สุดคือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ
การเปิดรับสื่อมวลชนประเภทวิทยุ เฉลี่ยวันละ 1 ชั่วโมง ฟังคนเดียวที่บ้านพักของตนเอง
ระหว่างเวลา 05.00 - 09.00 น. สถานีที่นิยมฟังมากที่สุดคือ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
การเปิดรับสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ ส่วนใหญ่จะเปิดรับเฉลี่ยวันละ 2 ชั่วโมง ระหว่างเวลา
17.00 - 21.00 น. โดยมีโทรทัศน์ที่บ้านพักของตนเอง และเปิดดูร่วมกับสมาชิกในครอบครัว สถานีที่นิยมดูมาก
ที่สุดคือ สถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 7
ส่วนการเปิดรับสื่อมวลชนประเภทภาพยนตร์ ส่วนใหญ่ดูเดือนละครั้งนิยมดูภาพยนตร์ไทย
2. การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อมวลชนของผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง
3. เพศ ระดับการศึกษา รายได้ ต่างกันเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์และสื่อโทรทัศน์แตกต่างกัน
4. เพศ ต่างกันมีการใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนแตกต่างกัน
5. การเปิดรับสื่อวิทยุมีความสัมพันธ์ทางลบกับการใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชน
6. การเปิดรับสื่อโทรทัศน์มีความสัมพันธ์ทางลบกับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจาก
สื่อมวลชน

ภาควิชา การประชาสัมพันธ์
สาขาวิชา นิเทศศาสตร์พัฒนาการ
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C750313 : MAJOR DEVELOPMENT COMMUNICATION
KEY WORD: ELDERLY/MEDIA EXPOSURE/USE/GRATIFICATION
PORNPEN PAYAKKAPORN : MASS MEDIA EXPOSURE, USE AND GRATIFICATION
OF THE THAI ELDERLY. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF.PARAMA
SATAWEDIN, Ph.D. 113 pp. ISBN 974-633-328-3

The purpose of this research was to study the mass media exposure, use and gratification of the Thai elderly. Questionnaires were used to collect the data from a total of 500 samples. Frequency, percentage, mean, t-test, Analysis of Variance and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient were employed for the analysis of data. SPSS/PC+ program was used for data processing.

The results of the study were as follows :

1. Both male and female elderly exposed themselves to newspapers daily. The newspaper reading was normally carried on at their own home, during the free-time. The most widely-read newspaper was Thai Rath.

For radio exposure, most of the elderly listened to radio in the average of one hour everyday. They usually listened alone in their home, between 6.00 - 9.00 a.m. The most popular radio-station among them was Radio Thailand.

Regarding television, most of the elderly watched television in the average of two hours everyday in their home, during 5.00 - 9.00 p.m. In most case, they watched together with the members of their family. The most favorite TV-station was channel 7.

As to cinema film, most of the elderly went to the cinema once a month. The favorite film was Thai movies.

2. In terms of use and gratification, it could be concluded that the older people exposed to mass media at moderate level.

3. The older people with different sexes, education and income levels were significantly different in exposure to newspaper and television.

4. Those with different sexes were significantly different in mass media use.

5. The exposure to radio was negatively correlated with mass media use.

6. The exposure to television was negatively correlated with mass media use and gratification.

ภาควิชา..... การประชาสัมพันธ์
สาขาวิชา..... นิเทศศาสตร์พัฒนาการ
ปีการศึกษา..... 2538

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ก็ด้วยความร่วมมืออย่างดียิ่งจากหลาย ๆ ฝ่าย ท่านแรกที่ผู้วิจัยต้องกราบขอขอบคุณเป็นอย่างสูง เริ่มตั้งแต่การกำหนดหัวข้อการวิจัย คือ รongศาสตราจารย์ ดร. ประมะ สตะเวทิน อาจารย์ที่ปรึกษา ท่านกรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ มาโดยตลอดตั้งแต่เริ่มต้น แม้กระทั่งระหว่างการทำกรวิจัย ผู้วิจัยประสบอุบัติเหตุและต้องหยุดทำการวิจัยไประยะหนึ่ง ท่านกรุณาให้คำแนะนำทางโทรศัพท์และเป็นกำลังใจจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี ขอกราบขอขอบคุณ รongศาสตราจารย์ ดร. ธนวดี บุญลือ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำเพิ่มเติมถึงข้อบกพร่องต่าง ๆ ของการวิจัย ท่านรองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ดร.วิเชียร เกตุสิงห์ ซึ่งกรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้สถิติต่าง ๆ ถึงแม้ว่าท่านจะมีภาระกิจมาก ทุกครั้งที่ผู้วิจัยมีปัญหา ท่านก็สละเวลาให้เสมอ

ผู้วิจัยขอกราบขอขอบคุณผู้สูงอายุในจังหวัดต่าง ๆ ทุกภาคของประเทศที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ท่านประธานและกรรมการชมรมผู้สูงอายุต่าง ๆ ที่กรุณาจัดวันและเวลาให้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ ช่วยเหลือในการแจกจ่ายและรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมด

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อน ๆ และสมาชิกในครอบครัวทุกคนที่ให้ความสนใจและช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คอยสอบถามและช่วยเหลือผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พรเพ็ญ พยัคฆาภรณ์

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญตาราง.....	ฉ

บทที่

1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ปัญหानำในการวิจัย	7
สมมติฐานในการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดเรื่องการเปิดรับสื่อมวลชน	9
ทฤษฎีการเลือกและการแสวงหาข่าวสาร	12
ทฤษฎีการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจ	14
งานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะประชากรกับการเปิดรับสื่อและการใช้ประโยชน์ จากสื่อ	18
งานวิจัยเกี่ยวกับผู้สูงอายุกับการเปิดรับสื่อ	21

สารบัญ

หน้า

3. ระเบียบวิธีวิจัย	
ประชากรที่ใช้ศึกษา	24
การเลือกกลุ่มตัวอย่าง	24
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	24
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	25
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	25
เกณฑ์การวัดและการให้คะแนนตัวแปร	28
4. ผลการวิจัย	
การวิเคราะห์เชิงพรรณนา	31
ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้สูงอายุ.....	31
การเปิดรับสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ	35
การนำสิ่งที่ได้จากสื่อมวลชนไปใช้ประโยชน์	65
ความพึงพอใจที่ได้รับจากการเปิดรับสื่อมวลชน	67
การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน	70
การทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับสื่อมวลชนระหว่างผู้สูงอายุที่มี เพศต่างกัน	70
การทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับสื่อมวลชนระหว่างผู้สูงอายุที่มี ระดับการศึกษาต่างกัน	71
การทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับสื่อมวลชนระหว่างผู้สูงอายุที่มี รายได้ต่างกัน	72
การทดสอบความแตกต่างของการนำสิ่งที่ได้รับจากการเปิดรับสื่อมวลชน ระหว่างผู้สูงอายุที่มีเพศต่างกัน	73
การทดสอบความแตกต่างของการนำสิ่งที่ได้รับจากการเปิดรับสื่อมวลชน ระหว่างผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาต่างกัน	74
การทดสอบความแตกต่างของการนำสิ่งที่ได้รับจากการเปิดรับสื่อมวลชน ระหว่างผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่างกัน	75

สารบัญ

หน้า

การเปิดรับสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์และ ความพึงพอใจจากสื่อมวลชน	76
5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	78
อภิปรายผล	83
ข้อเสนอแนะทั่วไป	90
ข้อเสนอแนะในการวิจัย	92
รายการอ้างอิง.....	94
ภาคผนวก	101
ประวัติผู้เขียน	113

คุนยวิทย์ทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศและอาชีพ.....	31
2 กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	32
3 กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ.....	33
4 กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้.....	34
5 สื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับ.....	35
6 ความบ่อยครั้งในการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน	36
7 สถานที่อ่านหนังสือพิมพ์เป็นประจำ	37
8 ช่วงเวลาที่อ่านหนังสือพิมพ์	38
9 หนังสือพิมพ์รายวันที่อ่านเป็นประจำ	39
10 ความบ่อยครั้งในการอ่านคอลัมน์ต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์รายวัน	40
11 ความบ่อยครั้งในการฟังวิทยุ	42
12 สถานที่ฟังวิทยุเป็นประจำ	43
13 ลักษณะการฟังวิทยุ	44
14 ช่วงเวลาที่ฟังวิทยุ	45
15 สถานีวิทยุที่รับฟัง	46
16 เหตุผลที่รับฟังสถานีวิทยุ	48
17 ประเภทรายการวิทยุที่ผู้สูงอายุฟัง	49
18 จำนวนชั่วโมงในการดูโทรทัศน์ต่อวัน	51
19 ช่วงเวลาในการดูโทรทัศน์	52
20 สถานที่ที่ดูโทรทัศน์	53
21 ลักษณะการดูโทรทัศน์	54
22 สถานีโทรทัศน์ที่ดูบ่อยที่สุด	55
23 เหตุผลที่ดูโทรทัศน์	56

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
24 รายการโทรทัศน์ที่กลุ่มตัวอย่างชื่นชอบ	57
25 ความบ่อยครั้งในการดูภาพยนตร์	59
26 เวลาที่ดูภาพยนตร์	60
27 ประเภทของภาพยนตร์ที่ดู	61
28 เหตุผลที่ดูภาพยนตร์	62
29 ความบ่อยครั้งในการดูภาพยนตร์ต่างประเทศ	63
30 ประเภทของภาพยนตร์ที่ดู	64
31 การนำสิ่งที่ได้จากสื่อมวลชนไปใช้ประโยชน์	65
32 การนำสิ่งที่ได้จากสื่อมวลชนไปใช้ประโยชน์โดยรวม	66
33 ความพึงพอใจที่ได้รับจากการเปิดรับสื่อมวลชน	67
34 ระดับความพึงพอใจที่ได้รับจากการเปิดรับสื่อมวลชนโดยรวม	69
35 ผลการทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับสื่อมวลชน ระหว่างผู้สูงอายุที่มี เพศต่างกัน	70
36 ผลการทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับสื่อมวลชน ระหว่างผู้สูงอายุที่มี ระดับการศึกษาต่างกัน	71
37 ผลการทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับสื่อมวลชน ระหว่างผู้สูงอายุที่มี รายได้ต่างกัน	72
38 ผลการทดสอบความแตกต่างของการนำสิ่งที่ได้รับจากสื่อมวลชนไปใช้ประโยชน์ และการได้รับความพึงพอใจจากสื่อมวลชน ระหว่างผู้สูงอายุที่มีเพศต่างกัน	73
39 ผลการทดสอบความแตกต่างของการนำสิ่งที่ได้รับจากสื่อมวลชนไปใช้ประโยชน์ และการได้รับความพึงพอใจจากสื่อมวลชน ระหว่างผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน	74
40 ผลการทดสอบความแตกต่างของการนำสิ่งที่ได้รับจากสื่อมวลชนไปใช้ประโยชน์ และการได้รับความพึงพอใจจากสื่อมวลชน ระหว่างผู้ สูงอายุที่มีรายได้ต่างกัน ...	75

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
41	คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนกับการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจจากสื่อมวลชน	76
42	ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ของผู้สูงอายุเกี่ยวกับสื่อมวลชน	77

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย